

Onderwijs

Schoolondersteuningsprofiel
voortgezet speciaal onderwijs



Inhoudsopgave

Inleiding	2
Algemene gegevens	3
Collectieve ambitie van Heliomare onderwijs	4
Basisondersteuning	5
Huidige leerlingpopulatie	5
Ontwikkelingsbehoeften	6
Pedagogisch klimaat	6
Sociaal-emotionele- en cognitieve ontwikkeling	6
Doelgroepindeling voortgezet speciaal onderwijs	8
Het voortgezet speciaal onderwijs	9
Transitie	11
HelioMaatwerk.....	12
Voorzieningen	12
Aanvullende bekostiging door Ministerie van Onderwijs, Sociale Verzekeringsbank en / of gemeenten	12
De commissie van begeleiding	13
Dagelijkse hulp	13
Personele inzet.....	13
Deskundigheid.....	14
Samenwerkingspartners:.....	16
Extra ondersteuning.....	17
Arrangementen.....	17
Visie en ambitie passend onderwijs.....	17
Huisvesting.....	17
Tijdelijke plaatsing	18
Externe dienstverlening	18
Bijlage 1	20

Inleiding

Dit **schoolondersteuningsprofiel voortgezet speciaal onderwijs** informeert de inspectie en de verschillende samenwerkingsverbanden, onze partners, ouders en verwijzers binnen de samenwerkingsverbanden primair onderwijs en voortgezet onderwijs over het ondersteuningsaanbod van de verschillende locaties van de Stichting Heliomare Onderwijs.

Dit schoolondersteuningsprofiel geeft in de eerste plaats antwoord op de vraag hoe Heliomare Onderwijs kan voldoen aan de ondersteuningsbehoefte van een leerling en op welke wijze. Het schoolondersteuningsprofiel beschrijft de mogelijkheden die Heliomare Onderwijs heeft om bepaalde groepen leerlingen te ondersteunen op de eigen scholen, maar ook op de reguliere scholen. Daarnaast vormt het de basis voor de communicatie met ouders en is het richtinggevend voor ons professionaliserings-beleid.

Bovenschools draagt dit schoolondersteuningsprofiel bij aan het proces in verschillende samenwerkingsverbanden gericht op afspraken over de basisondersteuning en het bepalen aan welk niveau van ondersteuning onze school binnen elk samenwerkingsverband kan voldoen.

Heliomare Onderwijs heeft een apart schoolondersteuningsprofiel voor het primair speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs.

Intern werken we het schoolondersteuningsprofiel in detail uit naar concreet aanbod voor onze leerlingen.

Wijk aan Zee, december 2017

Sido Silvius,
algemeen directeur

Algemene gegevens

Centraal contact voor alle vestigingen:

Stichting Heliomare Onderwijs

Raad van Bestuur

Postbus 78, 1940 AB Beverwijk

Relweg 51, 1949 EC Wijk aan Zee

T 088 920 88 88

E info-onderwijs@heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/hoe-kunnen-we-u-helpen/onderwijs/>

Afdelingen / locaties voortgezet speciaal onderwijs:

Heliomare College Heemskerk

Afdeling Arbeid en Dagbesteding

De Velst 1

1963 KL Heemskerk

T: 088 920 80 00

E: vso-arbeid@heliomare.nl

Heliomare College Heemskerk

Afdeling Vervolgonderwijs

De Velst 1

1963 KL Heemskerk

T: 088 920 80 00

E: vso-vervolgonderwijs@heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/locaties/college-voor-voortgezet-speciaal-onderwijs-vso-onderbouw/>

Heliomare College Alkmaar

Afdeling Arbeid en Dagbesteding

Amstelstraat 5

1823 EV Alkmaar

T: 088 920 90 60

E: hc-alkmaar@heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-college-in-alkmaar/>

De Ruimte

Oudtburghweg 3,

1862 PX Bergen

T: 088 920 91 00

E: post@deruimte.heliomare.nl

<https://www.heliomare.nl/locaties/heliomare-de-ruimte-in-bergen/>

Collectieve ambitie van Heliomare onderwijs

Heliomare ondersteunt kinderen / jongeren met een lichamelijke of meervoudige beperking, een verstandelijke beperking, een chronische ziekte, een autismespectrumstoornis, gedragsstoornis of niet-aangeboren hersenletsel, zodat zij zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk kunnen leven.

De drie scholen binnen de Stichting Heliomare Onderwijs werken integraal samen met Heliomare Revalidatie, Wonen, Dagbesteding en Sport. Heliomare Onderwijs is een bovenregionale voorziening die kinderen en jongeren met een orthodidactische-, orthopedagogische- en/of senso-motorische hulpvraag op basis van hun ontwikkelingsperspectief onderwijs en ondersteuning biedt voor een duurzame integratie in de samenleving.

Wij zetten onze expertise in om leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte voor te bereiden op een zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijke participatie in de samenleving.

Plaatsing op één van de locaties is alleen mogelijk op aangeven van een samenwerkingsverband.

Kenmerken en uitgangspunten van Het Kinder- en jeugdcentrum:

- Realiseert voor elke leerling op basis van het ontwikkelingsperspectief passend en duurzaam onderwijs voor optimale deelname aan de samenleving.
- Werkt vanuit gedeelde verantwoordelijkheid op basis van actieve betrokkenheid en heldere communicatie met ouders, kinderen en jongeren aan de realisatie van onderwijs- en ondersteuningsaanbod.
- Is ambitieus en werkt vanuit een missie en visie planmatig aan innovatie en het verbeteren en borgen van kwaliteit.
- Wordt gekenmerkt door professioneel handelen binnen een veilig, uitdagend en respectvol leerklimaat.
- Heeft professionals met specifieke competenties die samenwerken in een multidisciplinaire omgeving.
- Zet aangepaste voorzieningen in op het gebied van de fysieke omgeving, vervoer, ICT, leer- en hulpmiddelen en materialen.
- Beschikt over expertise op het gebied van onderwijs, dagbesteding, revalidatie, vrije tijd, sport en arbeid.
- Is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitwisselen van kennis en expertise in afstemming met een eigen Research & Development-afdeling en Heliomare Academie Kind/Jeugd.
- Werkt toekomstgericht, oplossingsgericht, vraaggericht, resultaatgericht en handelingsgericht en interdisciplinair*.
- Heeft professionals die ondersteuning bieden vanuit de externe dienst aan de scholen van de samenwerkingsverbanden, vraag gestuurd en op maat.

**Het begrip interdisciplinair werken refereert vooral aan het handelen van professionals in samenwerking met elkaar.*

Basisondersteuning

Er is een verschil in definiëring van basiszorg in het reguliere onderwijs en het speciaal onderwijs. Immers waar reguliere ondersteuning niet voldoende is en gespecialiseerde ondersteuning nodig is, kan speciaal onderwijs nodig zijn. Heliomare Onderwijs focust op de kwaliteiten en sterke kanten van het kind en accepteert beperkingen daarin. Een persoonsgerichte en toekomstgerichte benadering in de context van het systeem waarin de leerling functioneert. Onze ondersteuning is erop gericht alle leerlingen een passende plek te bieden op één van onze locaties of binnen het reguliere (beroeps) onderwijs.

Huidige leerlingpopulatie

Het voortgezet speciaal onderwijs van Heliomare Onderwijs biedt onderwijs, ondersteuning en behandeling aan leerlingen in de leeftijd van twaalf tot maximaal twintig jaar.

Op de verschillende locaties werken we met de volgende doelgroepen:

Categorie 1- Laag		
1.	Leerlingen met stabiel beperkte somatische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.	HCH-V ¹ SO Wijk aan Zee
2.	Leerlingen met stabiel beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.	De Alk, SO Heemskerk HCH-AD ² , HCA ³
3.	Leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.	De Ruimte SO Heemskerk HCH-V
4.	Leerlingen met een psychiatrische stoornis en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.	HCH-V SO Heemskerk
Categorie 2- Midden		
5.	Leerlingen met stabiel beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.	De Ruimte SO Heemskerk HCH-V
6.	Leerlingen met stabiel beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden en bijkomende problematiek (o.a. psychiatrische stoornis of stoornis in het autistisch spectrum).	De Alk De Ruimte SO Heemskerk HCA en HCH-AD
7.	Leerlingen met progressief beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.	De Ruimte SO Heemskerk HCH-V
Categorie 3- Hoog		
8.	Leerlingen met zeer ernstig beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden en zeer geringe zelfredzaamheid.	De Ruimte Leerweg 3, Heemskerk SO Heemskerk
9.	Leerlingen met stabiel ernstig beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.	De Ruimte SO Heemskerk Leerweg 3, Heemskerk HCA en HCH-AD
10.	Leerlingen met stabiel beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.	De Alk SO Heemskerk Leerweg 3, Heemskerk De Ruimte HCA en HCH-AD

¹ HCH-V = Heliomare College Heemskerk – uitstroomprofiel Vervolgonderwijs

² HCH-AD = Heliomare College Heemskerk – uitstroomprofielen Arbeid en Dagbesteding

³ HCA = Heliomare College Alkmaar – uitstroomprofielen Arbeid en Dagbesteding

Ontwikkelingsbehoeften

Er wordt op de locaties gewerkt aan het vergroten van de educatieve, fysieke en sociale zelfredzaamheid bij leerlingen met een verscheidenheid aan hulpvragen, onder andere op het gebied van schoolse taken, interactie, gedrag, sociaal-emotionele vaardigheden, leerachterstanden, cognitieve of fysieke capaciteiten en transitie naar de volgende levensfase.

Om te werken aan de ontwikkelingsbehoeften van de leerling wordt afgestemd op de leerling in de vorm van instructie, leertijd, extra of andere leerstof, structureren van de taak en aanpassingen in de leeromgeving. Daarnaast worden activerende werkvormen aangeboden en naar maatregelen gezocht om de motivatie in leren te bevorderen. Tevens wordt procesgerichte feedback gegeven om het 'leren leren' te bevorderen.

Pedagogisch klimaat

Voor alle leerlingen geldt dat een veilige schoolomgeving de basis is voor het optimaal benutten van talenten. Voor onze leerlingen geldt veelal dat zij, door de aandacht voor hun beperkingen, een grotere behoefte hebben aan een veilig klimaat om te kunnen leren en vertrouwen te ontwikkelen in hun mogelijkheden in plaats van te berusten in hun beperkingen.

Het schoolklimaat op de locaties van Heliomare Onderwijs is zowel respectvol als stimulerend en uitdagend en dat is de voorwaardelijke basis waarop de arrangementen succes kunnen hebben. Op onze locaties worden de leerlingen positief benaderd, wordt de motivatie om te leren versterkt en de participatie in leren. Onze leerlingen weten dat ze indien nodig extra tijd of herhaalde instructie krijgen en in eigen tempo kunnen werken. Ons veilig schoolklimaat moedigt coöperatief leren aan. Het proces waarbij de leerling zijn beperking erkent en uiteindelijk accepteert, wordt interdisciplinair ondersteund.

Sociaal-emotionele- en cognitieve ontwikkeling

Er is intensieve aandacht voor alle leergebied overstijgende kerndoelen voor de onderscheiden doelgroepen, met een accent op sociaal gedrag, sociaal emotionele ontwikkeling, leren omgaan met algemene studie- en beroepsvaardigheidseisen en leren omgaan met beperkingen. De ondersteuning is gericht op het geven van inzicht aan de leerling, zodat deze leert te reflecteren en te anticiperen op eigen gedrag en leerhouding. Dit wordt aangepast aan de mogelijkheden van de leerling. Waar een leerling niet in staat is te reflecteren, richten we de omgeving zo in dat deze leerling met hulp kan functioneren.

Heliomare Onderwijs werkt handelingsgericht en bevordert de zelfredzaamheid van de leerling op sociaal, emotioneel, educatief en fysiek gebied en de oriëntatie op zijn toekomstige participatie in de maatschappij. Het eigenaarschap van de leerling en zijn ouders zijn uitgangspunt. De leerling en zijn ouders worden ondersteund om realistische doelen te stellen. Op basis van het ontwikkelingsperspectief leren de leerling en zijn ouders hierop te reflecteren. Hierbij is het van belang om met elkaar te bepalen wat de leerling nodig heeft en hoe de professionals hieraan tegemoet kunnen komen.

De locaties hanteren de handelingsgerichte cyclus: intake, strategie, onderzoek, indicering en advies. De uitgangspunten van handelingsgericht werken worden toegepast door gebruik te maken van hulpbronnen en rekening te houden met belemmerende factoren in de omgeving van de leerling.

Het ontwikkelingsperspectief en de ondersteuningsbehoefte zijn bij elke leerling leidend voor het aangeboden (maatwerk) traject. Er wordt hierbij zo veel als mogelijk aangesloten bij de leerstijl van elke leerling met een adequate pedagogische- en didactische setting. Binnen het voortgezet speciaal onderwijs is sprake van een grote spreiding in begaafdheid. Binnen onze locaties wordt lesgegeven aan leerlingen met een verstandelijke beperking, maar ook aan leerlingen die in potentie het vwo niveau aan kunnen.

Op de locaties wordt een voortgangsregistratie, leerlingvolgsysteem, gebruikt voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.

Hiernaast is voor elke leerling een Digitaal Portfolio ontwikkeld. Van dit ontwikkeldocument is de leerling eigenaar. Elke leerling geeft in het portfolio aan, passend bij zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau 'Wie hij is, wat hij wil en waar hij trots op is'. Leerlingen in het uitstroomprofiel 'Vergoederwids' hebben alleen een Digitaal Portfolio indien zij dit nodig hebben voor hun vergoederwids.

Het eigenaarschap van de leerling wordt met name weerspiegeld door de inhoud, de vormgeving, de wijze van begeleiding en de inzet van het Digitaal Portfolio binnen het leer- en ontwikkelingsproces.

Binnen het uitstroomprofiel 'Vergoederwids' werken de leerlingen digitaal via 'Zo leer ik', het netwerk voor gepersonaliseerd leren. 'Zo leer ik' is een digitale leeromgeving, waarin leerlingen leren op maat, in eigen tempo. Geen klassikaal onderwijs, maar docenten die fungeren als coach en hen stimuleren en ondersteunen waar nodig. De leeromgeving is gebaseerd op het Zweedse Kunskapsskolan (<http://www.kunskapsskolan.nl>). Heliomare is de eerste school voor voortgezet speciaal onderwijs die meedoet in dit netwerk en is betrokken bij de inrichting van het portal.

Doelgroepindeling voortgezet speciaal onderwijs

Er is een nieuw Landelijk model doelgroepindeling voor het voortgezet speciaal onderwijs ontwikkeld. Dit model geeft in hoofdlijnen een helder overzicht weer van de verschillende doelgroepen, de ondersteuningsbehoefte en de uitstroombestemmingen. Het model is hieronder weergegeven.

	1	2	3	4	5	6	7	
Verbaal IQ	< 20	20 - 34	35 - 49	50 - 69	70 - 89	90 - 110	> 110	
Perfomaal IQ	< 20	20 - 34	35 - 49	50 - 69	70 - 89	90 - 110	> 110	
Totaal IQ	< 20	20 - 34	35 - 49	50 - 69	PRO 55-80 70 - 89	90 - 110	> 110	
Ontwikkelingsleeftijd (SEO)	0-2 jaar	2-5 jaar	5-8 jaar	8-12 jaar	12-16 jaar	kalenderleeftijd	kalenderleeftijd	
Didactisch functioneringsniveau			FN E3-E4	FN M5-E6	Referentieniveau 1F	Referentieniveau 2F	Referentieniveau 3F-4F	
Leerstandaard	Plancius 1-6 VSO niveau 2	VSO niveau 6	VSO niveau 9	VSO niveau 12	VSO niveau 14 Conform eindtermen VO	VSO niveau 16 Conform eindtermen VO	Conform eindtermen VO	
Leerkenmerken	Sensomotorisch en gevoelsmatig	Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en perfoormaal	Perfoormaal en ongericht	Toepassingsgericht	Betekenisgericht	
Onder- steunings- behoefte t.a.v.	leren en ontwikkelen	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat
	de sociaal-emotionele ontwikkeling	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat
	communicatie	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel	Op afroep	Leeftijdsadequaat
	de fysieke en medische ondersteuning	Zeer intensief	Intensief	Voortdurend	Regelmatig	Incidenteel	Op afroep	Op afroep
Uitstroombestemming	Belevings- gericht	Taakgericht en activerend	Beschut werk	Arbeid	Arbeid met certificaten MBO Entree	MBO 2/3/4	MBO 3/4 HBO/WO	
	Dagbesteding		(beschutte) arbeid		Arbeid/ Vervolgonderwijs	Vervolgonderwijs		

N.B.: De in het blauw weergegeven doelgroepindeling wordt uitgelegd in onderstaand schema.

Onderlegger leerkenmerken

1	2	3	4	5	6	7
Sensomotorisch en gevoelsmatig	Pragmatisch	Egocentrisch	Egocentrisch en perfoormaal	Perfoormaal	Toepassingsgericht (Vermunt)	Betekenisgericht (Vermunt)
Het leren is sterk gebonden aan het hier en nu en aan de fysieke omgeving en het eigen lichaam	Door te doen, ervaren en herhalen leert de leerling. Concrete praktische voorbeelden bieden ondersteuning.	De leerling wil leren wat nuttig is om zelfstandig het alledaagse leren te hanteren, concreet, dichtbij in tijd en ruimte en gericht op de eigen emotionele beleving.	De leerling wil leren wat nuttig is om zelfstandig het alledaagse leven te hanteren. Ook kan de leerling modellen, schema's en diagrammen gebruiken om opgedane kennis te structureren.	De leerling werkt met en past toe algemene en vakspecifieke strategieën en metacognitie.	De leerling richt zich vooral op de toepassingsmogelijk- heden van de leerstof. Hij wil weten of de leerstof relevant is voor de praktijk en heeft vooral behoefte aan concrete informatie en voorbeelden.	De leerling richt vooral zijn aandacht op de te bestuderen stof. Hij onderzoekt standpunten, ideeën en conclusies, legt verbanden en vormt zijn eigen mening.

Behorend bij het doelgroepenmodel zijn Kijkwijzers en invulwijzers ontwikkeld, alsook een koppeling met cito toetsen.

Een en ander is te vinden op de website van Lecso: <https://doelgroepenmodel.lecso.nl/>

De leerlingen van Heliomare Onderwijs stromen in vanuit diverse situaties en stromen uit naar diverse bestemmingen. Voor een gedetailleerd overzicht verwijzen we u naar de website www.scholenopdekaart.nl

In het voortgezet speciaal onderwijs bereiden we leerlingen voor op een zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk leven in onze samenleving, naar een participierend niveau. De leerling staat centraal en is, zoveel als mogelijk, eigenaar van zijn leer-ontwikkelingsproces. Het onderwijs op onze scholen daagt leerlingen uit hun talenten zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Vanuit onze visie dat de leerling centraal staat maken we gebruik van bepaalde tools om maatwerk te leveren. Zoals:

- coaching gesprekken als basis voor alle leerlingen,
- contextuele leerlingbegeleiding (BVS, belevingsvragenlijst),
- principes van Person driven planning binnen arbeid,
- loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB) (vervolgonderwijs),
- bevindingen uit 'Ik ben in Beeld 'binnen EMB (Dagbestedingsgroepen).

Het voortgezet speciaal onderwijs binnen onze locaties is georganiseerd volgens de uitstroomprofielen van de Wet Kwaliteit VSO, te weten:

Uitstroomprofiel Vergoedonderwijs (locatie Heemskerk)	Uitstroomprofiel Arbeid	Uitstroomprofiel Dagbesteding	
		taakgericht en activerend	belevingsgericht
VMBO Theoretische leerweg (TL) HAVO Voorbereidend beroepsonderwijs - Economie - Zorg en Welzijn - ICT - Techniek - Grafisch	Beroepskwalificaties: ⁴ - Werken in het groen - Werken met dieren - Werken in het magazijn - Werken aan de balie - Werken in de winkel - Medewerker keuken - Schoonmaak in een groot huishouden Arbeidsmarktgerichte opleiding Uitstroomrichtingen Entree: - Assistent verkoop/Retail - Assistent horeca, voeding en voedings- industrie - Assistent dienstverlening en zorg - Assistent mobiliteitsbranche	CED ZML leerlijnen niveau 3 tot en met 10 <u>Praktische vakken, o.a.:</u> Koken Techniek Groen Schoonmaken Dienstverlening Productiewerk	CED leerlijnen, niveau 1-3 en de Plancius leerlijnen niveau 1 tot en met 6. <u>Werkgroepen o.a.:</u> Koken techniek tuinieren textiele werkvormen

Uitstroomprofiel vergoedonderwijs

Dit uitstroomprofiel is uitsluitend op het Heliomare College te Heemskerk mogelijk.

Het onderwijs in dit uitstroomprofiel is gericht op het behalen van een regulier diploma VMBO of HAVO, op doorstromen naar vergoedonderwijs (MBO, HBO) of terugkeer van de leerling naar het reguliere onderwijs. Binnen het VMBO biedt Heliomare alleen de theoretische leerweg aan. De leerlingen in dit uitstroomprofiel moeten voor een diploma aan dezelfde eisen voldoen als de

⁴ Niet alle programma's zijn op alle locaties beschikbaar.

leerlingen in het regulier onderwijs. Hiernaast wordt veel aandacht besteed aan de zelfstandigheid, leren plannen, leren kiezen en omgaan met een beperking.

Leerlingen die instromen in het voortgezet speciaal onderwijs met minimaal het perspectief VMBO-TL worden geplaatst in het uitstroomprofiel Vervolgonderwijs. In de eerste twee schooljaren wordt gekeken of de leerling minimaal het VMBO-TL niveau haalt. Leerlingen waarbij dit niet het geval is stromen door naar het uitstroomprofiel Arbeid, met als doel doorstromen naar het beroepsonderwijs.

Doelen die we met de leerling opstellen (en vastleggen in ITP⁵) liggen op het gebied van:

- Persoonlijke groei.
- Zelfregie/autonomie.
- Bevorderen van optimale zelfstandigheid en onafhankelijkheid.
- Ontwikkeling van een reëel zelfbeeld.
- 'Schoolse' competenties / leergebied overstijgende competenties.
- Loopbaanbegeleiding.
- Leerling toerusten voor de toekomst.

Iedere leerling op zijn/haar niveau laten leren (in de lijn van het aanbod, met mogelijke aanpassingen: niveau, tempo, gespreid examen, gemengde certificaten) is wat het onder- en bovenbouwteam zich dagelijks ten doel stelt. Daarbij is het streven een stap verder te maken in het lesprogramma naar meer gepersonaliseerd leren.

Uitgaande van een brede definitie gaat gepersonaliseerd leren uit van een lesprogramma dat zich flexibel beweegt rond de leerbehoefte van de leerling. Op basis van de betrokkenheid en de zelfstandigheid van de leerling wordt de keuzevrijheid groter waarbij meer variëteit in leertroues wordt geboden, ondersteund door ICT.

Uitstroomprofiel arbeid:

Het uitstroomprofiel arbeid is bestemd voor leerlingen bij wie wordt ingeschat dat zij zijn toe te leiden naar arbeid, maar niet in staat zijn om een regulier VMBO of Havo diploma te halen. Door hun beperkingen en stoornissen hebben zij een bepaalde ondersteuningsbehoefte. Het onderwijs is gericht op zowel een brede persoonlijke vorming en participatie in de maatschappij, als toe leiden naar een passende arbeidsplaats. Zelfredzaamheid is hierbij een belangrijk onderdeel. Indien mogelijk, behalen de leerlingen passende beroepskwalificaties en sluiten een deel van de AVO vakken⁶ af met een IVIO examen.

De kerndoelen voor het uitstroomprofiel arbeid zijn gericht op de transitiegebieden werken, wonen, vrijetijdsbesteding en burgerschap. In dit profiel is de ondergrens om leerlingen tenminste toe te rusten met voldoende algemene werknemersvaardigheden.

Binnen het uitstroomprofiel arbeid zijn de volgende mogelijkheden:

- (beschutte) arbeid.
- Arbeid met certificaten op werkprocessen uit de MBO kwalificatiestructuur.

Na het verlaten van de school wordt de jongere naar vermogen ingezet op de arbeidsmarkt of in de dagbesteding. Wij spelen hierin een actieve rol. Hiermee doen we recht aan de capaciteiten en talenten van onze jongeren om optimaal deel te nemen aan de maatschappij.

Leerlingen die cognitieve en werknemersvaardigheden hebben kunnen de entree opleiding, leerroute 5, volgen. Passend bij de mogelijkheden van de individuele leerling, is het daarna mogelijk vervolgstappen te maken richting MBO 2.

⁵ ITP = individueel transitieplan

⁶ Onder de avo-vakken vallen onder meer Nederlands, rekenen, aardrijkskunde, geschiedenis, levensbeschouwing, lichamelijke opvoeding en culturele vorming

Gedurende de schoolloopbaan wordt op het gebied van arbeidstoeleiding aandacht besteed aan de volgende aspecten:

- de actuele mogelijkheden voor arbeidstoeleiding.
- de arbeidsvoorkeur en de arbeidsmogelijkheden van de leerlingen.
- het proces van arbeidstoeleiding inclusief een langdurig begeleid zorgvuldig opgebouwd stagetraject (interne-, groeps- en extern/individuele stage).
- aanbod gericht op arbeidsoriëntatie, arbeidsvoorbereiding en arbeidstraining.
- registratie van de ontwikkeling van werknemersvaardigheden.

Hiernaast worden voor de gebieden wonen en vrije tijd ook de interesses en mogelijkheden in kaart gebracht en in ontwikkelingsactiviteiten vertaald. Het OPP⁷ is een levend document dat meegroeit met de ontwikkeling van de leerling.

Uitstroomprofiel dagbesteding:

Dit uitstroomprofiel is bestemd voor leerlingen die na het voortgezet speciaal onderwijs naar een vorm van dagbesteding gaan. Het onderwijs in dit uitstroomprofiel bereidt leerlingen voor op zo zelfstandig mogelijk functioneren. Het is gericht op persoonlijkheidsvorming en sociale competenties en de redzaamheid van leerlingen in hun toekomstige woon-, leef- en werksituatie.

Binnen dagbesteding zijn de volgende mogelijkheden:

1. Dagbesteding; belevingsgericht.
2. Dagbesteding; taakgericht en activerend.

Gedurende de schoolloopbaan wordt op het gebied van toeleiding naar dagbesteding aandacht besteed aan de volgende aspecten:

- de actuele mogelijkheden voor toeleiding naar dagbesteding.
- de voorkeur en de mogelijkheden van de leerlingen.
- het stagetraject (interne-, groeps- en individuele/externe stage).
- het aanbod gericht op dagbesteding mogelijkheden en werknemers vaardigheden.
- registratie van de ontwikkeling van de toeleiding naar dagbesteding.

Hiernaast worden voor de gebieden wonen en vrije tijd ook de interesses en mogelijkheden in kaart gebracht en in ontwikkelingsactiviteiten vertaald. Het OPP is een levend document dat meegroeit met de ontwikkeling van de leerling.

Transitie

Transitie is een belangrijk onderdeel in het toewerken naar een concrete eindbestemming voor leerlingen. Het is een zorgvuldig gepland proces, waarin de school het voortouw heeft, maar waarbij ouders en vooral de leerling nauw betrokken zijn.

Transitie valt uiteen in twee onderdelen: het transitie voorbereidend plan voor twaalf- tot \pm veertien/vijftienjarigen en het individueel transitieplan voor \pm vijftien- tot twintigjarigen.

Het doel van het transitie voorbereidend plan is het verkennen van de voor transitie belangrijke gebieden:

- wonen
- dagbesteding (waar onder arbeid, studie, etc. wordt verstaan)
- vrije tijd.

Voor dit transitie voorbereidend plan worden de mogelijkheden, interesses en een bepaling van het leerniveau rond het twaalfde jaar van de leerling in kaart gebracht.

⁷ OPP = OntwikkelPerspectiefPlan

Rond het veertiende, vijftiende jaar wordt op basis van het ontwikkelperspectief van de leerling en aan de hand van alle overige beschikbare gegevens een concreet individueel transitieplan gemaakt voor de leerling.

In het transitietraject wordt op het gebied van arbeidstoeleiding aandacht besteed aan de volgende aspecten:

- de actuele mogelijkheden voor arbeidstoeleiding
- de arbeidsvoorkeur en de arbeidsmogelijkheden van de leerlingen
- het proces van arbeidstoeleiding inclusief een langdurig begeleid stagetraject
- aanbod gericht op arbeidsoriëntatie, arbeidsvoorbereiding en arbeidstraining
- registratie van de effecten van arbeidstoeleiding.

Hiernaast worden voor de gebieden wonen en vrije tijd ook de interesses en mogelijkheden in kaart gebracht en in ontwikkelingsactiviteiten vertaald. Het individueel transitieplan is een levend document dat meegroeit met de ontwikkeling van de leerling.

HelioMaatwerk

In navolging van het landelijke traject 'Boris brengt je bij een baan' heeft Heliomare HelioMaatwerk opgezet, een leer/werktraject voor jongeren met een beperking. In dit traject krijgen jongeren in een bedrijf de kans om zich vaardigheden en kennis eigen te maken met een arbeidsovereenkomst als doel. Deze eigen werkwijze zorgt voor meer maatwerk voor onze jongeren. Collega's van Heliomare Onderwijs en Heliomare Arbeidsintegratie werken daarbij nauw samen, ondersteund door stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) het platform dat arbeidsmarkt en opleidingen bij elkaar brengt.⁸

Voorzieningen

De basisondersteuning voor een deel onze leerlingen steunt deels op de voorzieningen van onze partner de kinder- en jeugdrevalidatie. De kinder- en jeugdrevalidatie beschikt over de beste middelen voor behandeling en begeleiding. Door deze integrale aanpak van Heliomare kunnen leerlingen die geen revalidatiebehandeling behoeven ook zo nodig gebruik maken van het gehele arsenaal, zoals revalidatietechniek, aangepaste ICT en andere hulpmiddelen en aangepast leer-, spel- en ontwikkelingsmateriaal.

Specifiek voor het onderwijs zijn onder supervisie en verantwoordelijkheid van de jeugdarts protocollen ontwikkeld voor relevante voorbehouden handelingen en voor acute noodsituaties (bijvoorbeeld allergie, epilepsie).

De schoolomgeving is zo ingericht dat deze de minste belemmeringen oplevert voor de leerlingen. Voor leerlingen met somatische stoornissen en beperkingen in de mobiliteit is op sommige locaties voorzien in extra brede gangen, elektrische deuren/liften, apparatuur voor verzorging en aangepaste toiletten. Passend aan de doelgroep zijn op de locaties aangepaste werk- en instructieruimtes aanwezig (onder andere zwembad, therapieruimtes, verzorgingsruimtes).

Aanvullende bekostiging door Ministerie van Onderwijs, Sociale Verzekeringsbank en / of gemeenten

Categorie 3+ EMB:

Wanneer de zorgvraag de categoriebekostiging 3 hoog overstijgt, wordt een beroep gedaan op aanvullende middelen vanuit de Wet Langdurige Zorg (WLZ), Zorgverzekeringswet (ZVW) of Jeugdwet. Meer informatie over aanvullende bekostiging vindt u in de handreiking:

<https://www.passendonderwijs.nl/wp-content/uploads/2014/03/Handreiking-AWBZ.pdf>

⁸ HelioMaatwerk is op dit moment alleen beschikbaar voor de leerlingen van het Heliomare College Heemskerk.

De commissie van begeleiding

Iedere afdeling heeft een commissie van begeleiding. Voorzitter van de commissie van begeleiding is de teammanager van de afdeling. Verder zitten er een psycholoog/orthopedagoog, een maatschappelijk werkende, een intern begeleider en een arts (jeugdarts of revalidatiearts) in de commissie. De leerkracht, mentor of leraarondersteuner en de therapeuten zijn op afroep per leerling bij de vergadering aanwezig.

De commissie

- verzorgt handelingsgerichte diagnostiek (gericht op de ontwikkeling van de mogelijkheden van de leerling).
- verzorgt begeleiding van leerlingen, ouders en medewerkers.
- verzorgt voorlichting en advisering.
- bewaakt de kwaliteit van groepsplannen en ondersteuningsplannen.
- is eindverantwoordelijk voor het aangeboden onderwijs en begeleidingsprogramma inclusief advisering met betrekking tot uitstroomperspectief.
- Is verantwoordelijk voor het opstellen van het ontwikkelingsperspectief en houdt regie over de evaluatie van de doelen en terugkoppeling naar de samenwerkingsverbanden.

Dagelijkse hulp

Veel van onze leerlingen hebben bij hun persoonlijke verzorging hulp nodig. De ondersteuning varieert van hulp bij het eten en drinken, medicijngebruik, toiletbezoek inclusief eventuele zindelijkheidstraining tot aan- en uitkleden bij zwemmen en gymnastiek. Ook voor de gespecialiseerde lichamelijke verzorging wordt een beroep gedaan op de assistent.

Daarnaast is de assistent ondersteunend in het onderwijs bij leerlingen die hulp nodig hebben bij het gebruik van bijvoorbeeld de computer, lezen en schrijven en bij de creatieve- en/of praktijkvakken.

In het voortgezet speciaal onderwijs zijn op de locaties in de verschillende afdelingen balies ingericht, waar de leerlingen zich zelf kunnen melden voor hulp. Leerlingen die in de groep individuele ondersteuning behoeven, worden daarin ook begeleid door assistenten.

Personele inzet

De groepsgrootte wordt bepaald op basis van onderwijs- en zorgbehoefte en leeftijd en varieert van zeven tot achttien leerlingen.

Ook de personeelsformatie is afhankelijk van de onderwijs-/zorgbehoefte en leeftijd van de groep leerlingen. Dit betekent maximaal één leerkracht en één klassenassistent op een groep.

Voor de specifieke doelgroep EMB (ernstig meervoudig beperkt, Plancius leerlijn) binnen het profiel Uitstroom Dagbesteding waar sprake is van een zeer grote onderwijs- en zorgondersteuningsvraag is de maximale bekostiging vanuit de overheid niet voldoende om de kwaliteit van onderwijs en zorg te organiseren met bovenbeschreven bezetting. Hier wordt aanvullende bekostiging op basis van de Wet Langdurige Zorg, Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning of ZVV ingezet voor extra individuele ondersteuning.

Basis groepsbekostiging en ondersteuningsbehoefte	Categorie 1 – Laag Op afroep	Categorie 2-midden Voortdurend / Regelmatig	Categorie 3- hoog Intensief / Zeer intensief
leerkracht	x	x	X
Assistent	-/x	x	x/xx
Onderwijs Ondersteuning			
Vakdocent beweging-& zwemonderwijs	x	x	x
Vakdocent muziek onderwijs	x	x	x
Logopedie	x	x	x
Fysiotherapie	-/x	x	x
Ergotherapie		-/x	x
Verpleegkundige		x	x/xx
Technicus		x	x
Begeleidende ondersteuning			
Intern begeleider	x	x	xx
Orthopedagoog / Psycholoog	x	x	xx
Maatschappelijk werker	x	x	xx
Jeugdarts	x	x	xx
Materiele bekostiging			
Aangepast Meubilair		x	x/xx
Aangepaste ICT	-/ x	x	x/xx
Fietsen	-/x	x	x
Aangepaste gymmaterialen	-/x	x/xx	xx
Aangepaste leermaterialen	x	x/xx	xx
Verzorgingsmaterialen (ADL)	x	x/xx	xx

Deskundigheid

Voor alle functies of taakprofielen geldt een gecertificeerde expertise:

- Opleidingseisen:
 - Voor leerkrachten: Master SEN niveau.
 - Voor leraarondersteuners: niveau opleiding gediplomeerd leraarondersteuner.
 - Voor assistenten: minimaal SPW4 en certificering op o.a. voorbehouden handelingen.
 - Voor paramedici/verpleegkundigen: BIG-registratie en/of ingeschreven in het kwaliteitsregister.
 - Voor vakleerkrachten: specialisaties voor doelgroep.
 - Voor de overige medewerkers wordt een bij de functie passende diplomering of certificering gevraagd.
- En/of specifieke expertise op het gebied van o.a.:
 - Taal- spraakstoornissen.
 - Communicatiestoornissen / Niet- of nauwelijks sprekende kinderen.
 - Rekenstoornis.
 - Aandachtstoornissen.
 - Motorische stoornissen.
 - Stoornissen in het autismespectrum.
 - Epilepsie.
 - Niet aangeboren hersenbeschadiging.
 - Voorbehouden handelingen.

- Gedrags- en/of psychische stoornissen.

Expertise op het gebied van:

- Kennis van ontwikkelingspsychologie van het kind. Deskundig in de benadering van een leerling, zowel didactisch als pedagogisch, met een laag ontwikkelingsniveau wat betreft aandacht functioneren, leer strategieën en op het gebied van gedrag.
- Kennis van en specifieke aandacht op het gebied van lichaamsgebonden en associatieve ervaringsordeningen.
- Kennis over en toepassen van ondersteunende communicatiemiddelen en methoden.
- Kennis van en specifieke aandacht voor sensomotorische integratie.
- Omgaan met diverse syndromen, o.a. syndroom van Down.
- Stoornissen in het autistisch spectrum, organiseren van autigym, autizwem, autigroep en antiwerkgroep.
- Ondersteuning op sociaal-emotioneel gebied door de orthopedagoog.
- Aandacht voor spelontwikkeling door orthopedagoog
- Actief aanbod in sociale, fysieke, medische en educatieve zelf redzaamheid.
- Structuur in personen, inrichting, activiteiten en tijd.
- Inzicht in eigen mogelijkheden en beperkingen.
- Ondersteuning executieve functies.
- Omgaan met moeilijk verstaanbaar gedrag.
- Seksuele ontwikkeling.
- Matrixmethode.
- Specifieke medische zorg en algemene dagelijkse verzorging (ADL), hygiëne, (sonde)voeding, toiletgang.
- Tempo aanpassen aan verwerkingssnelheid leerlingen.
- Interdisciplinaire samenwerking in de klas.
- De maatschappelijk werker heeft veel contact met ouders.
- Vrijtijdsbesteding.

Samenwerkingspartners:

- Heliomare Revalidatie: fysiotherapie, ergotherapie, logopedie
- Heliomare Wonen / Dagbesteding
- Heliomare Sport
- Visio
- De Waterlelie op het gebied van epilepsie
- MEE
- Esdege Reigersdaal
- De Waerden
- 's Heeren Loo
- Hartekamp groep
- Odion
- Queeste
- De Hondsborg
- Revalidatiearts
- Parlan
- Medisch specialisten
- Orthopeed
- Revalidatietechniek
- JGZ
- Jeugdzorg
- AMK
- De Bascule
- Triversum
- De Praktijk
- De Trappenberg
- Particuliere bureaus voor ondersteuning van sociaal-emotionele ontwikkeling

Extra ondersteuning

Arrangementen

Het onderwijsconcept is gericht op het inzetten van deskundige aanpak voor leerlingen met speciale onderwijs- en ontwikkelingsbehoeften van cognitieve, fysieke (somatische), gedragsmatige, sociaal-emotionele aard, een combinatie daarvan of op het gebied van leerachterstanden.

Deze arrangementen, karakteristieken, deskundigheid en methodieken staan beschreven in **bijlage 1**. De ondersteuning kan zowel tijdelijk als langdurig en ook op locatie worden ingezet.

Visie en ambitie passend onderwijs

Heliomare Onderwijs participeert in meerdere samenwerkingsverbanden en wil samen met de partners binnen de samenwerkingsverbanden afstemming en onderlinge samenwerking vorm geven in de komende jaren.

In afstemming met de scholen in het samenwerkingsverband zal verder onderzocht moeten worden aan welke arrangementen behoefte is en welke kennis en vaardigheden hiervoor nodig zijn.

Bij Heliomare Onderwijs staat **expertise en expertise-ontwikkeling** centraal in de activiteitenplannen. Heliomare Onderwijs is een lerende organisatie.

De afgelopen jaren heeft Heliomare Onderwijs fors geïnvesteerd in de **professionalisering** van individuele medewerkers. Eén van de uitkomsten hiervan is het grote aantal medewerkers, dat de opleiding Master Special Educational Needs succesvol heeft afgesloten. Het praktijkgerichte onderzoek is ingebed in de organisatie. De onderzoekskring van Heliomare Onderwijs is onderdeel van de afdeling Research & Development van Heliomare.

Op studiedagen en tijdens professionaliseringsactiviteiten gericht op teamontwikkeling krijgt het gemeenschappelijk leren, het leren van het collectief, steeds meer aandacht.

Een van de mogelijkheden consequent en duurzaam te werken aan de opbouw van *professional capital* is het werken en leren in *professional learning communities* (Hargreaves & Fullan, 2012). Wij spreken over **Professionele LeerGemeenschappen** (PLGs).

De thema's waar PLGs zich mee bezig houden binnen Heliomare onderwijs sluiten aan bij actuele ontwikkelingen en het strategisch beleid van de organisatie voor de komende periode. Daarnaast blijft ruimte over voor thema's en initiatieven die spontaan ontstaan en die het leren en participeren van onze leerlingen kunnen versterken.

PLGs kunnen zich beperken tot een bepaalde afdeling van Heliomare onderwijs, kunnen afdelings-overstijgend zijn of zelfs vestigings-overstijgend. PLGs kunnen monodisciplinair samengesteld zijn of multidisciplinair.

PLGs informeren hun collega's en leidinggevenden over de voortgang van hun activiteiten.

PLGs leggen verantwoording af over hun activiteiten en de opbrengsten, c.q. resultaten daarvan.

PLGs delen hun kennis en ervaring met collega's, bijvoorbeeld in teamvergaderingen en op studiedagen en -bijeenkomsten.

PLGs betrekken partners binnen de samenwerkingsverbanden om samen nieuwe arrangementen te ontwikkelen.

Huisvesting

Huisvesting is een belangrijk speerpunt om onze visie op onderwijs te kunnen uitvoeren. In Alkmaar is in september 2014 een nieuw gebouw in gebruik genomen voor onze VSO leerlingen: Heliomare College Alkmaar.

Samen met de gemeente Heemskerk is nieuwbouw gerealiseerd aan De Velst te Heemskerk. In september 2017 zijn medewerkers en leerlingen in het nieuwe gebouw gestart. Daarnaast ligt

er een intentieovereenkomst met de gemeente Heerhugowaard en de Stichting Aloysius om in Heerhugowaard ook nieuwbouw te realiseren.

Tijdelijke plaatsing

Bij Heliomare Onderwijs bestaat de mogelijkheid op de locatie in Heemskerk van tijdelijke plaatsing voor leerlingen bij wie een acute breuk is ontstaan in hun schoolloopbaan als gevolg van een aandoening (Observatiegroep). Naast deze mogelijkheid zijn op alle onderwijs locaties ook andere vormen van kortdurende interventies mogelijk. Om in aanmerking te komen voor plaatsing in de observatiegroep moet de revalidatiearts een indicatie stellen. Voor alle tijdelijke plaatsingen (ook die van de Observatiegroep) geldt dat bekostiging loopt via het samenwerkingsverband, hetzij via een toelaatbaarheidsverklaring, hetzij via een kort durend arrangement.

Binnen Heliomare Onderwijs (op de toenmalige locatie in Wijk aan Zee) is de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan met de observatiegroep voor leerlingen van zes tot twintig jaar. Deze groep is primair bedoeld als observatieplek voor leerlingen met een niet aangeboren hersenbeschadiging. Kinderen en jongeren met niet-aangeboren hersenletsel zijn soms beperkt belastbaar of vertonen emotionele en gedragsveranderingen en leerproblemen. Ook kinderen en jongeren met een andere diagnose en vergelijkbare problematiek kunnen in deze groep worden opgenomen.

De leerlingen volgen in de observatiegroep een intensief individueel programma van minimaal zes weken tot maximaal twaalf maanden. Een gespecialiseerde leerkracht verzorgt samen met een leraarondersteuner de begeleiding van de groep. Daarnaast is aan de groep een neuropsycholoog verbonden, die zowel het kind of de jongere als het team begeleidt. In de observatiegroep zijn therapieën zoals fysiotherapie, ergotherapie en logopedie een integraal onderdeel van het programma. Ook ondersteuning door maatschappelijk werk is mogelijk. De samenwerking tussen de medewerkers van Onderwijs en Revalidatie is zeer intensief.

Uiteindelijk gaan de leerlingen terug naar hun oude school of naar een geschikte plek in het regulier of speciaal onderwijs. Het team, de ouders en de leerling besluiten gezamenlijk welk uitstroomperspectief haalbaar en wenselijk is. Dit advies komt tot stand op basis van observatie, diagnostiek, begeleiding en behandeling.

Externe dienstverlening

Heliomare ondersteunt leerlingen en **professionals** bij het realiseren van Passend Onderwijs. Heliomare Onderwijs biedt passende ondersteuning aan in de vorm van ondersteuningsarrangementen voor het basis en voortgezet onderwijs.

Het gaat om:

- leerlingen en jongeren in het regulier onderwijs die als gevolg van een beperking, ziekte of stoornis belemmeringen ondervinden in het volgen van onderwijs. (leerlingen en jongeren die de overstap maken van speciaal naar regulier onderwijs, leerlingen die starten op het basis of voortgezet onderwijs).
- Professionals die zich verder willen ontwikkelen en hun bekwaamheid willen vergroten.

De kern van onze ondersteuningsarrangementen:

- Vraag gestuurd, flexibel en praktisch.
- Professionals die een arrangement vormgeven zijn vakmensen die weten waar ze het over hebben.
- De leerling / professional is mede regisseur.
- Handelingsgericht en opbrengstgericht werken.
- Preventief van aard, kortdurend waar mogelijk en snel inzetbaar.

Onze groep professionals bestaat onder andere uit gespecialiseerde leerkrachten, specialisten in bewegingsonderwijs en leren, fysiotherapeuten, logopedisten, ergotherapeuten en orthopedagogen die werkzaam zijn binnen de clusters speciaal- en voorgezet speciaal onderwijs en ondersteuning.

Zij ontwikkelen en werken vanuit samenhang met andere bedrijfsonderdelen binnen Heliomare, zoals Revalidatie. Zij bieden ondersteuning en kennis op een hoog niveau in de praktijk met als doel de ontwikkeling, het leren en het participeren van leerlingen en professionals actief te ondersteunen.

Bijlage 1⁹

Arrangement voor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Leerlingen met stabiel beperkte somatische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. 3. Leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. 4. Leerlingen met een psychiatrische stoornis en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. 5. Leerlingen met stabiel beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. 7. Leerlingen met progressief beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.
Opleiding	VMBO Theoretische leerweg (TL) Duur 4 á 5 jaar
Uitstroom mogelijkheden	MBO niveau 1, 2, 3, 4 / REA College / VO
Karakteristiek: begrippen	Leerling met o.a. een stoornis in het autistisch spectrum, een gedragsstoornis, lichamelijke beperking, neurologische problematiek, langdurige ziekte, niet aangeboren hersenletsel, eetstoornissen, epilepsie, dyslexie, dyscalculie, pijnklachten, ernstige problemen bij het reguleren van gedrag, depressieve klachten of angststoornissen.
Karakteristiek: beschrijvend	<ol style="list-style-type: none"> 1. De leerlingen zijn bekend met een chronische somatische aandoening die hun onderwijsloopbaan negatief beïnvloedt. Deze beïnvloeding zal vaak bestaan uit frequente (para)medische interventies en verminderde belastbaarheid in onderwijs. Daarnaast stellen deze leerlingen eisen aan de onderwijsomgeving in de zin dat deze antiallergeen en zo schoon mogelijk moet zijn. De verzorging van medicatie en ADL-verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten. In samenwerking met de ouders en hulpverleners kan de plaats bepaald worden voor de extra onderwijsondersteuning; in het regulier onderwijs met extra ondersteuning, of in het (voortgezet) speciaal onderwijs. Wanneer de situatie daar aanleiding toe geeft, kan psychosociale begeleiding in het primair milieu bijdragen aan het behalen van onderwijsopbrengsten. 3 Deze leerlingen zijn gebaat bij een voorspelbare gestructureerde onderwijssituatie. Wanneer sprake is van een internaliserende manifestatie van de stoornis sluit het pedagogisch-didactisch klimaat dat wordt gecreëerd voor leerlingen met een somatieve- of leerstoornis, goed aan bij hun ondersteuningsbehoefte. De leerlingen vragen vooral te mogen zijn zoals ze zijn, zonder veelvuldig met uitdagingen geconfronteerd te worden waar ze niet mee om kunnen gaan. In de veilige, voorspelbare omgeving kunnen ze hun repertoire uitbreiden, zowel door hun sterke deelgebieden

⁹ De nummering van de doelgroepen in deze bijlage refereert naar het schema op pagina 5 van deze SOP.

	<p>verder te ontwikkelen als aan hun zwakke deelgebieden te werken, zonder te veel te moeten investeren in zich handhaven in de dagelijkse praktijk. Als anders zijn gewoon is, zijn zij gewoon anders.</p> <p>Voor deze doelgroep geldt dat alleen een interne plaats in het (voortgezet) speciaal onderwijs aan de orde is, als geen sprake is van een dusdanige gedragsproblematiek dat de veiligheid van de leerling zelf of van de andere leerlingen in gevaar komt.</p> <p>4 Leerlingen met een psychiatrische stoornis en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. Deze leerlingen zijn gebaat bij een voorspelbare gestructureerde onderwijssituatie. Wanneer sprake is van een internaliserende manifestatie van de stoornis kan het klimaat van onze scholen daarin voorzien. Deze leerlingen vragen vooral te mogen zijn zoals ze zijn, zonder veelvuldig met uitdagingen geconfronteerd te worden waar ze niet mee om kunnen gaan. In de veilige omgeving kunnen ze hun repertoire uitbreiden, zowel door hun sterke deelgebieden verder te ontwikkelen als aan hun zwakke deelgebieden te werken, zonder te veel te moeten investeren in zich handhaven in de dagelijkse praktijk. Kenmerkend daarbij is dat er sprake is van dusdanige bijkomende problematiek, die kan variëren van beperkte somatische ontwikkelingsmogelijkheden en/of psychosociale beperking. Afhankelijk van de soort bijkomende problematiek is er adequate medische begeleiding en/of extra onderwijszorg en/of psychosociale begeleiding nodig.</p> <p>5 Deze leerlingen hebben vaak aangeboren, of zeer vroeg verworven motorische stoornissen die hun ontwikkeling al hun hele leven ernstig beïnvloeden. Hun motorische ontwikkeling, soms inclusief de spraakmotoriek, en sociaal emotionele ontwikkeling zijn anders verlopen dan verwacht en dat betekent dat ze anders in de wereld staan als ze aan het voortgezet onderwijs beginnen. Een gemiddelde IQ vormt uitgangspunt voor de inrichting van het onderwijs en de aard en mate van anders in de wereld staan is het aangrijpingspunt voor de extra ondersteuning in onderwijs. Na afstemming met ouders, de huidige school en hulpverleners wordt de plaats gekozen waar deze plaatsvindt.</p> <p>7 Het onderwijs aan leerlingen met progressief beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden wordt gekenmerkt door grote verschillen in de aard en ernst van de stoornissen en de mate van regressie. De leerlingen variëren in ondersteuningsbehoefte van ernstig meervoudig beperkt tot nagenoeg normaal. Deze leerlingen hebben aanvankelijk weinig manifeste beperkingen, maar zijn geconfronteerd met een diagnose die tegen de verwachtingen in een andere ontwikkeling voorspelt. De emotionele verwerking van dit abstracte gegeven is belastend, evenals de later toenemende beperkingen en vraagt om begeleiding bij de handicapverwerking. Daarnaast vragen de toenemende beperkingen om adequate begeleiding van zowel de (para)medische als extra onderwijszorg en psychosociale begeleiding. Doorgaans hebben deze leerlingen een indicatie Revalidatie behandeling. De frequentie van (para)medische interventies, sociaal emotionele kwetsbaarheid brengt dikwijls een verminderde belastbaarheid in onderwijs met zich mee. De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p>
Tijd	Kortdurend, langdurend /tijdelijk of parttime i.s.m. reguliere school

Deskundigheid	<p>Op basis van de toegewezen bekostiging, danwel extra arrangement vanuit het samenwerkingsverband zijn onderstaande interventies mogelijk:</p> <p>Wij vinden het in kader van eigenaarschap en transitie denken belangrijk om de specifieke wensen van de leerling te volgen, te benoemen, beschrijven en uit te voeren in het individueel transitie proces (ITP) en maken gebruik van person centered planning (PCP).</p> <p>Wij werken in kleine interdisciplinaire teams volgens een gezamenlijke aanpak. De leerlingen starten met een mentorkwartier en sluiten ook de schooldag samen af met de mentor. De mentor ondersteunt bij plannen en organiseren.</p> <p>De leerlingen krijgen les in een aangepaste unit en hebben weinig transfers tussen de lessen door. Er bestaat de mogelijkheid om te rusten gedurende de schooldag en er wordt speciaal bewegingsonderwijs gegeven.</p> <p>Begeleiding bij leerlingen met een disharmonisch intelligentieprofiel.</p> <p>Individuele coaching door psycholoog, maatschappelijk werk en intern begeleider van Heliomare en een psychiater van Triversum.</p> <p>Uitvoeren van medische handelingen en ondersteuning bij algemene dagelijkse levensbehoeften (ADL). De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p> <p>Begeleidingsklas: Een leerling met bijzondere pedagogische- en/of didactische behoeften kan terecht in de begeleidingsklas. Op advies van de intern begeleider, in samenspraak met ouders en de leerling, kan een leerling in de begeleidingsklas geplaatst worden. De intern begeleider bepaalt in overleg met de teammanager of een leerling geplaatst wordt. Docenten zorgen voor de instructies voor het te maken werk. Een leraarondersteuner begeleidt de leerling in deze klas. De instructie voor de te maken opdracht komt van de docenten. Doel is altijd: terug naar de eigen klas/groep.</p>
Protocollen/ aanpakken/programma's/ methodieken/ materialen	<p>Het onderwijsleerprogramma is in de eerste 3 jaar (onderbouw) zo breed mogelijk, waarbij de wettelijk gestelde doelen van de basisvorming uitgangspunt zijn. In de onderbouw zijn de leerwegen organisatorisch gecombineerd. De leerlingen zijn zoveel mogelijk zelf verantwoordelijk voor hun leerproces. Er wordt gewerkt met een gepersonaliseerd onderwijs- en begeleidingsprogramma.</p> <p>In de bovenbouw van de Theoretische leerweg kan de leerling kiezen voor een profiel in de sector Economie, Zorg en Welzijn of de sector Techniek.</p> <p>Mogelijkheid tot het spreiden van examens, of het behalen van losse certificaten.</p> <p>Wij sturen op wensen, mogelijkheden, en beperkingen van de leerling en besteden veel aandacht aan loopbaan oriëntatie begeleiding (LOB). Hiervoor hebben wij het programma talentontwikkeling samengesteld.</p> <p>Wij bieden klassencursussen.</p> <p>Op consult (extra arrangement) vindt ondersteuning door de pijnpoli, psycho-educatie bij kinderen met overgewicht: 'De doorzetters' plaats.</p>

	Heliomaatwerk: een leer/werktraject voor een jongere met een beperking. In dit traject krijgt de leerling een kans in een bedrijf om zich vaardigheden en kennis eigen te maken met een arbeidsovereenkomst als doel. De capaciteiten van de leerling en het opleidingsplan sluiten aan op de werkprocessen en de wensen van de werkgever.
Locatie	Heliomare College Heemskerk

Arrangement voor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Leerlingen met stabiel beperkte somatische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. 3 Leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. 4 Leerlingen met een psychiatrische stoornis en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. 5 Leerlingen met stabiel beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden. 7. Leerlingen met progressief beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.
Opleiding	HAVO Duur 5 / 6 jaar
Uitstroom mogelijkheden:	MBO niveau 3 , 4 / REA College / HBO
Karakteristiek: begrippen	Leerling met o.a. een stoornis in het autistisch spectrum, een gedragsstoornis, lichamelijke beperking, neurologische problematiek, langdurige ziekte, niet aangeboren hersenletsel, eetstoornissen, epilepsie, dyslexie, dyscalculie, pijnklachten, ernstige problemen bij het reguleren van gedrag, depressieve klachten of angststoornissen.
Karakteristiek: beschrijvend	<ol style="list-style-type: none"> 1 De leerlingen zijn bekend met een chronische somatische aandoening die hun onderwijsloopbaan negatief beïnvloedt. Deze beïnvloeding zal vaak bestaan uit frequente (para)medische interventies en verminderde belastbaarheid in onderwijs. Daarnaast stellen deze leerlingen eisen aan de onderwijsomgeving in de zin dat deze antiallergeen en zo schoon mogelijk moet zijn. De verzorging van medicatie en ADL-verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten. In samenwerking met de ouders en hulpverleners kan de plaats bepaald worden voor de extra onderwijsondersteuning; in het regulier onderwijs met extra ondersteuning, of in het (voortgezet) speciaal onderwijs. Wanneer de situatie daar aanleiding toe geeft, kan psychosociale begeleiding in het primair milieu bijdragen aan het behalen van onderwijsopbrengsten. 3 Deze leerlingen zijn gebaat bij een voorspelbare gestructureerde onderwijssituatie. Wanneer sprake is van een internaliserende manifestatie van de stoornis sluit het pedagogisch-didactisch klimaat dat wordt gecreëerd voor leerlingen met een somatieve- of leerstoornis, goed aan bij hun ondersteuningsbehoefte. De leerlingen vragen vooral te mogen zijn zoals ze zijn, zonder veelvuldig met uitdagingen geconfronteerd te worden waar ze niet mee om kunnen gaan. In de veilige, voorspelbare omgeving kunnen ze hun repertoire uitbreiden, zowel door hun sterke deelgebieden verder te ontwikkelen als aan hun zwakke deelgebieden te werken, zonder te veel te moeten investeren in zich handhaven in de dagelijkse praktijk. Als anders zijn gewoon is, zijn zij gewoon anders. Voor deze doelgroep geldt dat alleen een interne plaats in het (voortgezet) speciaal onderwijs aan de orde is, als geen sprake is van een dusdanige gedragsproblematiek dat de veiligheid van de

	<p>leerling zelf of van de andere leerlingen in gevaar komt.</p> <p>4 Leerlingen met een psychiatrische stoornis en normale cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden Deze leerlingen zijn gebaat bij een voorspelbare gestructureerde onderwijssituatie. Wanneer sprake is van een internaliserende manifestatie van de stoornis kan het klimaat van onze scholen daarin voorzien. Deze leerlingen vragen vooral te mogen zijn zoals ze zijn, zonder veelvuldig met uitdagingen geconfronteerd te worden waar ze niet mee om kunnen gaan. In de veilige omgeving kunnen ze hun repertoire uitbreiden, zowel door hun sterke deelgebieden verder te ontwikkelen als aan hun zwakke deelgebieden te werken, zonder te veel te moeten investeren in zich handhaven in de dagelijkse praktijk. Kenmerkend daarbij is dat er sprake is van dusdanige bijkomende problematiek, die kan variëren van beperkte somatische ontwikkelingsmogelijkheden en/of psychosociale beperking. Afhankelijk van de soort bijkomende problematiek is er adequate medische begeleiding en/of extra onderwijszorg en/of psychosociale begeleiding nodig.</p> <p>5 Deze leerlingen hebben vaak aangeboren, of zeer vroeg verworven motorische stoornissen die hun ontwikkeling al hun hele leven ernstig beïnvloeden. Hun motorische ontwikkeling, soms inclusief de spraakmotoriek, en sociaal emotionele ontwikkeling zijn anders verlopen dan verwacht en dat betekent dat ze anders in de wereld staan als ze aan het voortgezet onderwijs beginnen. Een gemiddelde IQ vormt uitgangspunt voor de inrichting van het onderwijs en de aard en mate van anders in de wereld staan is het aangrijpingspunt voor de extra ondersteuning in onderwijs. Na afstemming met ouders, de huidige school en hulpverleners wordt de plaats gekozen waar deze plaatsvindt.</p> <p>7. Het onderwijs aan leerlingen met progressief beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden wordt gekenmerkt door grote verschillen in de aard en ernst van de stoornissen en de mate van regressie. De leerlingen variëren in ondersteuningsbehoefte van ernstig meervoudig beperkt tot nagenoeg normaal. Deze leerlingen hebben aanvankelijk weinig manifeste beperkingen, maar zijn geconfronteerd met een diagnose die tegen de verwachtingen in een andere ontwikkeling voorspelt. De emotionele verwerking van dit abstracte gegeven is belastend, evenals de later toenemende beperkingen en vraagt om begeleiding bij de handicapverwerking. Daarnaast vragen de toenemende beperkingen om adequate begeleiding van zowel de (para)medische als extra onderwijszorg en psychosociale begeleiding. Doorgaans hebben deze leerlingen een indicatie Revalidatie behandeling. De frequentie van (para)medische interventies, sociaal emotionele kwetsbaarheid brengt dikwijls een verminderde belastbaarheid in onderwijs met zich mee. De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p>
Deskundigheid	<p>Op basis van de toegewezen bekostiging, danwel extra arrangement vanuit het samenwerkingsverband zijn onderstaande interventies mogelijk:</p> <p>Wij vinden het in kader van eigenaarschap en transitie denken belangrijk om de specifieke wensen van de leerling te volgen, te benoemen, beschrijven en uit te voeren in het individueel transitie proces (ITP) en</p>

	<p>maken gebruik van person centered planning (PCP).</p> <p>Wij werken in kleine interdisciplinaire teams volgens een gezamenlijke aanpak. De leerlingen starten met een mentorkwartier en sluiten ook de schooldag samen af met de mentor. De mentor ondersteunt bij plannen en organiseren.</p> <p>De leerlingen krijgen les in hetzelfde aangepaste lokaal en hebben geen transfers tussen de lessen door. Er bestaat de mogelijkheid om te rusten gedurende de schooldag en er wordt speciaal bewegingsonderwijs gegeven.</p> <p>Begeleiding bij leerlingen met een disharmonisch intelligentieprofiel.</p> <p>Individuele coaching door psycholoog, maatschappelijk werk en intern begeleider van Heliomare en een psychiater van Triversum is mogelijk.</p> <p>Uitvoeren van medische handelingen en ondersteuning bij algemene dagelijkse levensbehoeften (ADL). De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p> <p>Begeleidingsklas: Een leerling met bijzondere pedagogische- en/of didactische behoeften kan terecht in de begeleidingsklas. Op advies van de intern begeleider, in samenspraak met ouders en de leerling, kan een leerling in de begeleidingsklas geplaatst worden. De intern begeleider bepaalt in overleg met de teammanager of een leerling geplaatst wordt. Docenten zorgen voor de instructies voor het te maken werk. Een leraarondersteuner begeleidt de leerling in deze klas. De instructie voor de te maken opdracht komt van de docenten. Doel is altijd: terug naar de eigen klas/groep.</p>
<p>Protocollen/ aanpakken/programma's/ methodieken/ materialen</p>	<p>Het onderwijsleerprogramma is in de eerste 3 jaar (onderbouw) zo breed mogelijk waarbij de landelijk gestelde doelen van de basisvorming uitgangspunt zijn. In de onderbouw zijn de leerwegen organisatorisch gecombineerd. De leerling is zoveel mogelijk zelf verantwoordelijk voor zijn leerproces. Er wordt gewerkt met een gepersonaliseerd onderwijs- en begeleidingsprogramma.</p> <p>In de bovenbouw van de HAVO kan de leerling kiezen voor een profiel Economie en Maatschappij, Natuur en Gezondheid of Natuur en Techniek.</p> <p>Mogelijkheid tot het spreiden van examens, of het behalen van losse certificaten.</p> <p>Wij sturen op wensen, mogelijkheden, en beperkingen van de leerling en besteden veel aandacht aan loopbaan oriëntatie begeleiding (LOB). Hiervoor hebben wij het programma talentontwikkeling samengesteld.</p> <p>Wij bieden klassencursussen. Op consult (extra arrangement) vindt ondersteuning door de pijnpoli, psycho-educatie bij kinderen met overgewicht: 'De doorzetters' plaats.</p>
<p>Locatie</p>	<p>Heliomare College Heemskerk</p>

Arrangement voor	<p>2. Leerlingen met stabiel beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.</p> <p>6. Leerlingen met stabiel beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden en bijkomende problematiek (o.a. psychiatrische stoornis of stoornis in het autistisch spectrum).</p> <p>9 Leerlingen met stabiel ernstig beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.</p> <p>10 Leerlingen met stabiel ernstig beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.</p>
Opleiding	<p>Arbeid Werken in het groen, werken met dieren, werken in het magazijn, werken aan de balie, werken in de winkel, medewerker keuken, schoonmaak in een groot huishouden.</p>
Uitstroom mogelijkheden:	<p>De leerling die hier geplaatst wordt heeft meer dan 20 % loonwaarde. Bij het vaststellen van arbeidsvermogen moet de leerling aan de volgende criteria voldoen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eén taak kunnen verrichten in een arbeidsorganisatie. • Over basale werknemersvaardigheden beschikken. • Een uur aaneengesloten kunnen werken. • Tenminste 4 uur per dag belastbaar zijn.
Karakteristiek: begrippen	<p>Leerling met o.a. een stoornis in het autistisch spectrum, een gedragsstoornis, lichamelijke, lichte of matige verstandelijke of meervoudige beperking, neurologische problematiek.</p>
Karakteristiek: beschrijvend	<p>2 Deze leerlingen vragen om een veilige en vertrouwde omgeving waar zij uitgedaagd worden om hun mogelijkheden onder optimale omstandigheden te ontplooien. Afhankelijk van de opbouw van de conceptuele, praktische en sociale intelligentie variëren hun vragen om extra ondersteuning. Sommige leerlingen vragen alleen om extra ondersteuning op grond van beperkte cognitieve mogelijkheden en ontwikkelen zich sociaal en praktisch zonder grote problemen. Anderen hebben problemen op meerdere dimensies en vragen om afstemming op de wisselende prioriteiten die daar voor het onderwijs in verschillende situaties en leeftijdsfasen uit voortvloeien. De cognitieve beperking ligt tussen IQ 55/65 tot 35/40. Deze leerlingen volgen de ZML leerlijn.</p> <p>6. De cognitieve beperking ligt doorgaans tussen IQ 55/65 tot 35/40. Deze leerlingen volgen de ZML leerling. Deze leerlingen vragen om een veilige en vertrouwde omgeving waar zij uitgedaagd worden om hun mogelijkheden onder optimale omstandigheden te ontplooien. Afhankelijk van de opbouw van de conceptuele, praktische en sociale intelligentie variëren hun vragen om extra ondersteuning. Kenmerkend daarbij is dat sprake is van dusdanige bijkomende problematiek, die kan variëren van beperkte somatische ontwikkelingsmogelijkheden en/of psychosociale beperking. Afhankelijk van de soort bijkomende problematiek (o.a. psychiatrische stoornissen of stoornis in het autistisch spectrum) is adequate medische begeleiding en/of extra onderwijszorg en/of psychosociale begeleiding nodig.</p>

	<p>9 Het voortgezet speciaal onderwijs aan leerlingen met ernstig beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en beperkte cognitieve mogelijkheden richt zich op de kerndoelen voor zeer moeilijk lerende kinderen, met als complicerende factoren: de ernstig beperkte motoriek en mobiliteit en vaak spraak/taalproblemen. Deze combinatie betekent meervoudig gehandicapt en vraagt extra inspanningen voor leren door doen (waaronder de spelontwikkeling), mondeling en schriftelijk uiten en de omgang met jezelf en de wereld. Doorgaans hebben deze leerlingen een indicatie Revalidatie behandeling. De frequentie van (para)medische interventies, sociaal emotionele kwetsbaarheid brengt dikwijls een verminderde belastbaarheid in onderwijs met zich mee. Hierdoor heeft hij intensieve ondersteuning of specifieke voorwaarden op motorisch en orthodidactisch gebied. De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p> <p>10 Deze leerlingen zijn meervoudig beperkt. Primair kennen zij een mentale en secundair een psychiatrische stoornis (waaronder stoornissen in het autistisch spectrum). De verstoorde informatieverwerking en de verstoorde zintuigelijke waarneming van deze leerlingen leidt tot moeilijk verstaanbaar gedrag en vraagt om expertise en aanpassingen voor alle aspecten van het onderwijs. Het onderwijs aan leerlingen met beperkte cognitieve mogelijkheden en ernstige problemen in gedrag en/of redzaamheid richt zich op de kerndoelen voor zeer moeilijk lerende kinderen, met als complicerende factoren: de interfererende sociale en emotionele problemen die specifieke eisen stellen aan de inrichting van de onderwijsleersituatie voor wat betreft structuur, veiligheid en aanpak. Doorgaans lukt het alleen binnen de specifieke setting van een structuurgroep. Het 'klimaat' van de structuurgroep is beduidend anders dan in de andere groepen. Dit betekent dat specifieke eisen worden gesteld aan onder andere de bemensing, de lesinhoud, pedagogisch handelen en fysieke omgeving en groeps grootte (locaties Alkmaar en Beverwijk).</p> <p><i>Een leerling die zeer moeilijk leert al dan niet met een stoornis in het autistisch spectrum, een gedragsstoornis, psychiatrische stoornissen, langdurige ziekte, niet aangeboren hersenletsel, eetstoornissen, slaapstoornissen, epilepsie, pijnklachten, diversiteit van syndromen, spraak- en taalproblemen of problemen in de informatieverwerking.</i></p> <p><i>De leerling heeft motorische vaardigheden die passen bij de ontwikkelingsleeftijd waardoor hij mogelijk wordt gehinderd in mobiliteit.</i></p>
Tijd	Kortdurend, langdurend /tijdelijk of parttime i.s.m. reguliere school .
Deskundigheid	<p>Op basis van de toegewezen bekostiging, danwel extra arrangement vanuit het samenwerkingsverband zijn onderstaande interventies mogelijk:</p> <p>Wij vinden het in kader van eigenaarschap en transitie denken belangrijk om de specifieke wensen van de leerling te volgen, te benoemen, beschrijven en uit te voeren in het individueel transitie proces (ITP) en maken gebruik van person centered planning (PCP).</p> <p>Wij werken in interdisciplinaire teams, samen met therapeuten logopedisten.</p>

	<p>Individuele coaching door psycholoog, maatschappelijk werk van Heliomare en een psychiater van Triversum is mogelijk op de locatie in Wijk aan Zee.</p> <p>Via het stagebureau worden leerlingen via stages stapsgewijs voorbereid naar passende arbeid of beschut werk.</p>
<p>Protocollen/ aanpakken/programma's/ methodieken/ materialen</p>	<p>Uitvoeren van medische handelingen en ondersteuning bij algemene dagelijkse levensbehoeften (ADL). De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p> <p>De leerling krijgt een breed en betekenisvol onderwijsaanbod gebaseerd op de CED leerlijnen, niveau 11-16. Het onderwijsaanbod omvat zowel cognitieve- als praktijkvakken. De nadruk ligt op het gebruik van geleerde vaardigheden in de praktijk. De praktische vakken bestaan o.a. uit: koken, techniek, groen, winkel en schoonmaken.</p> <p>Het aanbod is er op gericht om de leerling zoveel mogelijk vaardigheden aan te leren die nodig zijn voor hun uitstroom: de arbeid, zo zelfstandig mogelijk wonen en adequate vrijetijdsbesteding.</p> <p>Via gesprekken en assessments wordt de leerling getoetst op stagerijpheid. Hierbij wordt gekeken naar sociaal-emotionele vaardigheden, zelfredzaamheid en arbeidsvaardigheden. Vervolgens krijgt de leerling een passende stageplaats toegewezen. Dit kan zowel intern als extern op groeps- en individuele basis worden geregeld.</p> <p>In de bovenbouw kunnen de leerlingen opgeleid en gekwalificeerd worden om een branchegericht certificaat te behalen of examen doen om een IVIO-diploma te behalen. Gedurende het bovenbouw traject doet de leerling een eindassessment en wordt op basis daarvan gekeken aan welke doelen nog gewerkt moet worden. Jaarlijks wordt gekeken of de leerling overgeplaatst kan worden naar het regulier onderwijs.</p> <p>Het project Zonar streeft een samenwerking na tussen zorginstellingen en VSO/ SO-scholen en Orthopedagogisch dagcentra (ODC's). Om alle kinderen de mogelijkheid op onderwijs te geven, ook kinderen met een zeer laag leer- en/of ontwikkelingsperspectief of kinderen met ernstige gedrags- of psychiatrische problematiek is het noodzakelijk dat onderwijs, zorg en behandeling, gaan samenwerken om passende onderwijs/zorg/arrangementen te ontwikkelen.</p> <p>De samenwerking tussen scholen en instellingen, om de kinderen op een creatieve en innovatieve manier van (behandel)zorg en onderwijs te voorzien, wijkt af van bestaande wet- en regelgeving. Door onderwijs- en (behandel)zorgmiddelen samen te voegen kan dit gerealiseerd worden</p> <p>Heliomaatwerk: een leer/werktraject voor een jongere met een beperking. In dit traject krijgt de leerling een kans in een bedrijf om zich vaardigheden en kennis eigen te maken met een arbeidsovereenkomst als doel. De capaciteiten van de leerling en het opleidingsplan sluiten aan op de werkprocessen en de wensen van de werkgever.</p>
<p>Locatie</p>	<p>Heliomare College in Heemskerk en Alkmaar</p>

Arrangement voor	<p>6. Leerlingen met stabiel beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden en bijkomende problematiek (o.a. psychiatrische stoornis of stoornis in het autistisch spectrum).</p> <p>9 Leerlingen met stabiel ernstig beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.</p> <p>10 Leerlingen met stabiel ernstig beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.</p>
Opleiding	Taakgerichte en activerende dagbesteding
Uitstroom mogelijkheden:	De leerling die hier geplaatst wordt beschikt in principe wel over arbeidsmogelijkheden, maar zal om uiteenlopende redenen zeer moeilijk plaatsbaar zijn in een reguliere arbeidsbetrekking (al dan niet met loonsuppletie) en is aangewezen op een vorm van beschut werk en/of heeft minder dan 20 % loonwaarde.
Karakteristiek: begrippen	Leerling met o.a. een matige of ernstige verstandelijke of meervoudige beperking en co morbide stoornissen, bijv. autisme, Prader Willy, enz., neurologische problematiek.
Karakteristiek: beschrijvend	<p>6 De cognitieve beperking ligt doorgaans tussen IQ 55/65 tot 35/40. Deze leerlingen volgen de ZML leerling. Deze leerlingen vragen om een veilige en vertrouwde omgeving waar zij uitgedaagd worden om hun mogelijkheden onder optimale omstandigheden te ontplooiën. Afhankelijk van de opbouw van de conceptuele, praktische en sociale intelligentie variëren hun vragen om extra ondersteuning. Kenmerkend daarbij is dat sprake is van dusdanige bijkomende problematiek, die kan variëren van beperkte somatische ontwikkelingsmogelijkheden en/of psychosociale beperking. Afhankelijk van de soort bijkomende problematiek (o.a. psychiatrische stoornissen of stoornis in het autistisch spectrum) is adequate medische begeleiding en/of extra onderwijszorg en/of psychosociale begeleiding nodig.</p> <p>9 Het voortgezet speciaal onderwijs aan leerlingen met ernstig beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en beperkte cognitieve mogelijkheden richt zich op de kerndoelen voor zeer moeilijk lerende kinderen, met als complicerende factoren: de ernstig beperkte motoriek en mobiliteit en vaak spraak/taalproblemen. Deze combinatie betekent meervoudig gehandicapt en vraagt extra inspanningen voor leren door doen (waaronder de spelontwikkeling), mondeling en schriftelijk uiten en de omgang met jezelf en de wereld. Doorgaans hebben deze leerlingen een indicatie Revalidatie behandeling. De frequentie van (para)medische interventies, sociaal emotionele kwetsbaarheid brengt dikwijls een verminderde belastbaarheid in onderwijs met zich mee. Hierdoor heeft hij intensieve ondersteuning of specifieke voorwaarden op motorisch en orthodidactisch gebied. De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p> <p>10 Deze leerlingen zijn meervoudig beperkt. Primair kennen zij een mentale en secundair een psychiatrische stoornis (waaronder stoornissen in het autistisch spectrum). De verstoorde</p>

	<p>informatieverwerking en de verstoorde zintuigelijke waarneming van deze leerlingen leidt tot moeilijk verstaanbaar gedrag en vraagt om expertise en aanpassingen voor alle aspecten van het onderwijs. Het onderwijs aan leerlingen met beperkte cognitieve mogelijkheden en ernstige problemen in gedrag en/of redzaamheid richt zich op de kerndoelen voor zeer moeilijk lerende kinderen, met als complicerende factoren: de interfererende sociale en emotionele problemen die specifieke eisen stellen aan de inrichting van de onderwijsleersituatie voor wat betreft structuur, veiligheid en aanpak. Doorgaans lukt het alleen binnen de specifieke setting van een structuurgroep. Het 'klimaat' van de structuurgroep is beduidend anders dan in de andere groepen. Dit betekent dat specifieke eisen worden gesteld aan onder andere de bemensing, de lesinhoud, pedagogisch handelen en fysieke omgeving en groeps grootte (locaties Alkmaar en Beverwijk).</p> <p><i>Leerling die zeer moeilijk leert al dan niet met een stoornis in het autistisch spectrum, een gedragsstoornis, psychiatrische stoornissen, langdurige ziekte, niet aangeboren hersenletsel, eetstoornissen, slaapstoornissen, epilepsie, pijnklachten, diversiteit van syndromen, spraak- en taalproblemen of problemen in de informatieverwerking. De leerling heeft motorische vaardigheden die passen bij de ontwikkelingsleeftijd waardoor hij mogelijk wordt gehinderd in mobiliteit.</i></p>
Tijd	Gedurende schoolloopbaan
Deskundigheid	<p>Op basis van de toegewezen bekostiging, danwel extra arrangement vanuit het samenwerkingsverband zijn onderstaande interventies mogelijk:</p> <p>Wij vinden het in kader van eigenaarschap en transitie denken belangrijk om de specifieke wensen van de leerling te volgen, te benoemen, beschrijven en uit te voeren in het individueel transitie proces (ITP) en maken gebruik van person centered planning (PCP).</p> <p>Wij werken in interdisciplinaire teams, samen met therapeuten.</p> <p>Structuurgroep voor leerlingen met een extreme behoefte aan structuur (vaak ASS) op locatie in Alkmaar.</p> <p>Gespreksgroepen om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling te stimuleren.</p> <p>Individuele coaching door psycholoog, maatschappelijk werk van Heliomare en een psychiater van Triversum is mogelijk op de locatie.</p> <p>Via het stagebureau worden leerlingen via stages stapsgewijs voorbereid naar passende arbeid of vormen van beschermt werk.</p>
Protocollen/ aanpakken/programma's/ methodieken/ materialen	<p>Uitvoeren van medische handelingen en ondersteuning bij algemene dagelijkse levensbehoeften (ADL). De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p> <p>De leerling krijgt een breed en betekenisvol aanbod gebaseerd op de CED leerlijnen, niveau 3 t/m 10. Het onderwijsaanbod omvat zowel cognitieve- als praktijkvakken. De nadruk ligt op het gebruik van geleerde vaardigheden in de praktijk. De praktische vakken bestaan uit: koken, techniek, groen en schoonmaken.</p> <p>Het aanbod is er op gericht om de leerling zoveel mogelijk vaardigheden</p>

	<p>aan te leren die nodig zijn voor hun uitstroom: de arbeidsmatige dagbesteding, zo zelfstandig mogelijk wonen en adequate vrijetijdsbesteding.</p> <p>Via gesprekken en assessments wordt de leerling getoetst op stagerijpheid. Hierbij wordt gekeken naar sociaal-emotionele vaardigheden, werkhouding en arbeidsvaardigheden. Vervolgens krijgt de leerling een passende stageplaats toegewezen. Dit kan zowel intern als extern op groeps- en individuele basis worden geregeld.</p> <p>In nauwe afstemming met de ketenpartners (gemeenten en dagbestedingscentra) wordt de leerling toegeleid naar maatschappelijke participatie.</p> <p>Het onderwijs wordt vanuit een gezamenlijk thema aangeboden, leeractiviteiten staan in samenhang en zijn passend bij de beleving van de leerling.</p> <p>Ter voorbereiding op groeps- en individuele stage in de bovenbouw is een aanbod van interne stage (taken) binnen de schoolomgeving.</p> <p>Therapeuten werken met de leerkracht en het kind in de klas met mogelijkheden tot gebruikmaking van de vijfwijzer of Plancius leerlijnen om interdisciplinair doelen te stellen .</p>
Locatie	Heliomare College Heemskerk en Alkmaar.

Arrangement voor	<p>8 Leerlingen met zeer ernstig beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden en zeer geringe zelfredzaamheid.</p> <p>9 Leerlingen met stabiel ernstig beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden.</p> <p>10 Leerlingen met stabiel ernstig beperkte cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden met moeilijk te reguleren gedragsproblematiek als gevolg van ernstige psychiatrische stoornissen.</p>
Opleiding	Belevingsgerichte dagbesteding.
Uitstroom mogelijkheden	Belevingsgerichte dagbesteding met in sommige gevallen intensieve begeleiding. Op het gebied van wonen zal de leerling in een intensief begeleide woonsetting (gaan) wonen. Dagbesteding met activiteiten en/of arbeidsmatige activiteiten in een kleine beschermde groep.
Karakteristiek: begrippen	Leerling met een ernstige verstandelijke of meervoudige beperking.
Karakteristiek: beschrijvend	<p>8. Het voortgezet speciaal onderwijs aan leerlingen met een geschatte ontwikkelingsleeftijd van ongeveer 24 maanden (geschat IQ <35) wordt gekenmerkt door de zoektocht naar te ontwikkelen functies en te trainen vaardigheden. Een geschat IQ van 35 is een criterium, maar zegt op zich niet veel over de mogelijkheden. Deze hangen ook af van de praktische intelligentie en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling.</p> <p>De meeste leerlingen hebben ernstige zintuigelijke beperkingen, waarbij ook prikkelverwerking in de hersenen kan zijn beschadigd. Niet alleen het zien- de overgrote meerderheid heeft een visuele beperking- en het horen, maar ook de tast, het evenwichtsgevoel, de reuk en de smaak kunnen afwezig zijn of anders functioneren dan normaal.</p> <p>Leerlingen met EMB (ernstig meervoudig beperking) beschikken meestal niet over een actief of passief taalgebruik. Zij communiceren veelal via lichaamstaal. Daarnaast hebben zij een verhoogd risico op gezondheidsproblemen, zoals epilepsie, reflux, slaapstoornissen, slikproblemen en longinfecties. Bijwerkingen van medicijnen kunnen problemen veroorzaken. Al deze beperkingen en stoornissen komen in combinatie voor en verschillen van persoon tot persoon. De leerling met EB heeft permanent behoefte aan sturing, toezicht en zorg.</p> <p><i>Ontwikkelingsleeftijd tot 24 of 36 maanden. Leerling met zeer ernstig meervoudige beperking, verstandelijke beperking of (ernstige) fysieke beperking, niet sprekende leerling. Leerling met lichaamsgebonden of associatieve ervaringsordering. Diversiteit aan syndromen, stoornissen in het autistisch spectrum, gedragsstoornissen, epilepsie, eetstoornissen.</i></p> <p>9 Het voortgezet speciaal onderwijs aan leerlingen met ernstig beperkte motorische ontwikkelingsmogelijkheden en beperkte cognitieve mogelijkheden richt zich op de kerndoelen voor zeer moeilijk lerende kinderen, met als complicerende factoren: de ernstig beperkte motoriek en mobiliteit en vaak spraak/taalproblemen. Deze combinatie betekent meervoudig gehandicapt en vraagt extra inspanningen voor leren door doen</p>

	<p>(waaronder de spelontwikkeling), mondeling en schriftelijk uiten en de omgang met jezelf en de wereld. Doorgaans hebben deze leerlingen een indicatie Revalidatie behandeling. De frequentie van (para)medische interventies, sociaal emotionele kwetsbaarheid brengt dikwijls een verminderde belastbaarheid in onderwijs met zich mee. Hierdoor heeft hij intensieve ondersteuning of specifieke voorwaarden op motorisch en orthodidactisch gebied. De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p> <p>10 Deze leerlingen zijn meervoudig beperkt. Primair kennen zij een mentale en secundair een psychiatrische stoornis (waaronder stoornissen in het autistisch spectrum). De verstoorde informatieverwerking en de verstoorde zintuiglijke waarneming van deze leerlingen leidt tot moeilijk verstaanbaar gedrag en vraagt om expertise en aanpassingen voor alle aspecten van het onderwijs.</p> <p>Het onderwijs aan leerlingen met beperkte cognitieve mogelijkheden en ernstige problemen in gedrag en/of redzaamheid richt zich op de kerndoelen voor zeer moeilijk lerende kinderen, met als complicerende factoren: de interfererende sociale en emotionele problemen die specifieke eisen stellen aan de inrichting van de onderwijsleersituatie voor wat betreft structuur, veiligheid en aanpak. Doorgaans lukt het alleen binnen de specifieke setting van een structuurgroep. Het 'klimaat' van de structuurgroep is beduidend anders dan in de andere groepen. Dit betekent dat specifieke eisen worden gesteld aan onder andere de bemensing, de lesinhoud, pedagogisch handelen en fysieke omgeving en groeps grootte (locaties Alkmaar en Beverwijk).</p>
Tijd	Gedurende schoolloopbaan.
Deskundigheid	<p>Op basis van de toegewezen bekostiging, danwel extra arrangement vanuit het samenwerkingsverband zijn onderstaande interventies mogelijk:</p> <p>Wij vinden het in kader van eigenaarschap en transitiedenken belangrijk om de specifieke wensen van de leerling te volgen, te benoemen, beschrijven en uit te voeren in het individueel transitie proces (ITP) en maken gebruik van person centered planning (PCP).</p> <p>De leerling heeft behoefte aan een voorspelbare, veilige omgeving. Hun begeleidingsbehoefte op gebied van zelfstandigheid en praktische redzaamheid is groot. Daarom werkt er naast de leerkracht een assistent in de groep.</p> <p>Wij werken in interdisciplinaire teams, samen met revalidatie, fysiotherapeuten, ergotherapeuten (niet op alle locaties) en logopedisten. Leerlingen kunnen gebruik maken van rustmomenten.</p>
Protocollen/ aanpakken/programma's/ methodieken/ materialen	<p>Het aanbod is er op gericht om de leerling op hun toekomst voor te bereiden om zo zelfstandig mogelijk te functioneren op het gebied van wonen, dagbesteding, vrije tijd en burgerschap.</p> <p>In de onderbouw van het VSO krijgt de leerling een betekenisvol aanbod gebaseerd op de CED leerlijnen, niveau 1-3 en de Plancius leerlijnen niveau 1 t/m. 6. Het onderwijs wordt vanuit een gezamenlijk thema aangeboden, leeractiviteiten staan in samenhang en passend bij de beleving van de leerling.</p>

	<p>Ter voorbereiding op groepsstage in de bovenbouw is een aanbod van interne stage (taken) binnen de schoolomgeving.</p> <p>Uitvoeren van medische handelingen en ondersteuning bij algemene dagelijkse levensbehoeften (ADL). De verzorging van medicatie en ADL verrichtingen vereisen gekwalificeerd personeel dat volgens protocol gerechtigd is deze handelingen te verrichten.</p> <p>De therapeuten werken met de leerkracht en het kind in de klas met mogelijkheden tot gebruikmaking van de vijfwijzer of Plancius leerlijnen om interdisciplinair doelen te stellen .</p> <p>Gebruik pictogrammen en pictolezen. Lezen moet je doen, veilig leren lezen kern 1 t.m. 12. (leesniveau met uitstroom mogelijkheden AVI 3) Software ter ondersteuning bij communicatie: Sprint, voorleessoftware, Kinect, aangepaste computers en hulpmiddelen. COCP (ondersteuning in communicatie). Leerlijn mobiliteit. Handicapbeleving. EMDR bij traumaverwerking. Op Maat, Doedels, Ervaar het maar, Stip, Met plezier uit de pas. Veiligheidsbevorderende maatregelen (bij leerlingen met behoefte aan vrijheidsbeperking i.v.m. gedrag). Paardrijden, Zwemmen, Judo en Ontspanningstherapie individueel of in groepsverband. Snoezelruimten voor ontspanning/ muziek.</p>
Locatie	Heliomare College in Alkmaar, Dagbestedingsgroepen (EMB) in Heemskerk, de Ruimte in Bergen.